

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
кафедра міжнародної економіки та економічної теорії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

_____ Н. А. Грозовська

« ____ » _____ 2013 р.

«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БІЗНЕС»

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки магістрів
спеціальності 8.03050301 «Міжнародна економіка»
(шифр за ОПП) ППП 4.1

Кафедра «Міжнародної економіки та економічної теорії»

2013 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою «Міжнародної економіки та економічної теорії» економічного факультету Запорізького національного університету.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Колобердянко І. І., к. е. н., доцент каф. «Міжнародної економіки та економічної теорії», Лубенець І. О., ст. викладач каф. «Міжнародної економіки та економічної теорії».

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ КАФЕДРОЮ 28 серпня 2013 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри д. е. н., професор

Д. І. Бабміндра

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Європейський бізнес» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 8.03050301 — «Міжнародна економіка»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ділові операції господарської діяльності, уніфіковані інструменти управління конкурентною поведінкою та тенденції розвитку компаній основних галузей бізнесу країн — членів Європейського Союзу.

Вона дає можливість сформувати систему теоретичних та практичних знань щодо функціонування бізнесу у Європі, його відмінностей в культурній, податковій, митній та організаційних сферах. Це допоможе впровадити в Україні ефективне функціонування підприємств які мають економічні стосунки з європейськими країнами.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення дисципліни «Європейський бізнес» має міждисциплінарний характер та інтегрує в собі знання з багатьох економічних дисциплін. Тому з метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення курсу опанувати такі дисципліни, як:

- «Основи бізнесу»;
- «Економіка підприємства»;
- «Основи менеджменту»;
- «Міжнародна економіка».

Для освоєння даної дисципліни студенти повинні володіти наступними знаннями та компетенціями:

- вміти вести пошук кількісної та якісної інформації для аналізу соціально-економічної ситуації на європейському економічному просторі;
- вміти аналізувати кількісну інформацію за допомогою економетричних методів;
- вміти працювати з англійськими науковими статтями в галузі економічного аналізу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Культурні та соціальні засади європейського бізнесу;
2. Економічні засади європейського бізнесу.

1. Мета та завдання навчального курсу

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Європейський бізнес» є:

- формування у студентів системи теоретичних знань функціонування європейського бізнесу;
- формування знань тенденцій розвитку європейського бізнесу, а також розуміння особливостей його функціонування.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Європейський бізнес» є:

- сформулювати розуміння особливостей європейського бізнесу та його ролі в умовах глобалізації та регіональної інтеграції;
- вивчити характеристики процесу управління соціальною відповідальністю в компаніях, що здійснюють господарські операції в країнах-членах ЄС;
- систематизувати методи регулювання основних ринків товарів та послуг Європейського Союзу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- знати:
 - основні категорії і поняття стосовно європейського бізнесу;
 - загальні економічні закономірності функціонування бізнесу в Європі;
 - методологію розробки стратегічних програм;
 - фактори інтеграційного економічного європейського процесу;
 - методи сучасного координування і регулювання бізнесу в Європі.
- вміти:
 - аналізувати стан та тенденції розвитку ринків товарів, послуг у Європі;
 - формулювати та обґрунтовувати цілі фірми враховуючи європейське законодавство;
 - обґрунтовувати прийняття рішень щодо економічної діяльності фірми, враховуючи податкове та митне законодавство Європи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Інституціональні засади європейського бізнесу.

Тема 1. Європейська культура бізнесу

Поняття дипломатичного протоколу та ділового етикету. Етичні кодекси. Професійна культура бізнесової діяльності. Формування іміджу ділової людини. Організація ділового листування. Ділові плани і пропозиції, вимоги до їх оформлення. Організація ділових зустрічей. Ділова ієрархія. Програма і звіт ділових зустрічей. Суть переговорів, основні категорії та принципи їх організації. Стиль переговорів, основні його види. Інструменти переговорів. Організація переговорів. Структура переговорів. Тактика переговорів. Методи ведення переговорів. Психологічні аспекти ведення ділових переговорів. Особливості міжнародних переговорів.

Тема 2. Соціальна відповідальність у бізнесі

Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність як складова сучасної моделі бізнесу. Формування концепції соціальної відповідальності у бізнесі. Концепція менеджменту зацікавлених сторін. Матриця зацікавлених сторін концепції соціальної відповідальності (КСВ). Переваги корпоративної соціальної відповідальності. Європейська модель корпоративної соціальної відповідальності. Права людини і трудові практики як предмет КСВ. Європейські стандарти у сфері праці. Соціально відповідальний маркетинг. Етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу. Відповідальне управління ланцюгами постачання. Відповідальне ставлення до інвесторів та дотримання принципів корпоративного управління.

Тема 3. Основні принципи єдиного Європейського ринку

Поняття єдиного внутрішнього ринку і мета його функціонування. Основні принципи єдиного ринку: свобода переміщення товарів і послуг, свобода переміщення капіталу; свобода переміщення праці; свобода підприємництва. Механізм реалізації свободи переміщення товарів і послуг: повне скасування митних бар'єрів між учасниками ЄС, запровадження єдиних технічних стандартів на основні групи товарів, забезпечення вільного доступу фірм країн-членів до державних замовлень. Механізм реалізації свободи переміщення капіталу. Євро — якісний індикатор єдиного європейського ринку. Позитивні і негативні наслідки свободи переміщення капіталу. Механізм реалізації принципу свободи переміщення праці: повна відміна паспортно-прикордонного контролю, введення єдиного паспорта громадянина ЄС, зняття обмежень на діяльність будь-яких фахівців у рамках ЄС, взаємне визнання дипломів про вищу освіту та свідоцтв про отримання спеціальності або кваліфікації.

Механізм реалізації принципу свободи підприємництва: уніфікація внутрішньої та зовнішньої економічної політики країн-членів, створення трансєвропейських компаній. Інтернаціоналізація і глобалізація виробництва, капіталу, ринку робочої сили, інформаційного простору.

Тема 4. Основи менеджменту

Чотири функції управління: планування, організація, виконання і контроль. Управлінські навички. Навчання навичкам управління. Фірма та її цілі. Огляд цілей і планів. Ієрархія цілей. Критерії ефективності цілей. Управління по цілях. Бар'єри на шляху організаційного планування. Організація діяльності фірми. Організація вертикальної структури. Організація горизонтальної структури. Порядок підлеглих та діапазону управління. Повноваження, відповідальність і делегування. Централізація і децентралізація. Мережевий підхід. Управління різноманітністю. Фактори, що впливають на кар'єру жінок. Культурна компетентність.

Тема 5. Європейський менеджмент

Європейська культура і традиції. Основні відмінності між американським та європейським управлінням. Вплив Європейської національної культури на управління. Англосаксонські протестанти. Робота і моральні принципи співробітників в Європі. «Чесна гра» як принцип роботи. Різноманітність типів поведінки в європейському управлінні. Відмінності між різними європейськими практиками управління. Характеристика методів управління в Німеччині, Англії, Швеції та Франції. Тенденції розвитку менеджменту в європейських країнах.

Змістовий модуль 2.

Економічні засади європейського бізнесу.

Тема 1. Вирівнювання умов конкуренції в рамках єдиного ринку

Правові засади регулювання конкуренції в ЄС. Заходи проти обмеження конкуренції. Контроль над злиттями та поглинаннями. Регулювання діяльності фірм, що займають домінуюче становище на ринку. Регламентування державної допомоги бізнесу. Уніфікація аграрної політики. Уніфікація промислової політики. Уніфікація транспортної політики. Уніфікація монетарної політики.

Тема 2. Європейське податкове право: основні поняття

Європейське право і європейське податкове право. Європейське податкове право та податковий федералізм. Джерела податкового права Європейського Союзу. Принципи податкового права ЄС. Принцип пропорційності. Принцип

верховенства права ЄС. Принцип пріоритету прав і свобод людини. Джерела національного податкового права. Основні види податків. Податок на доходи. Податок на прибуток. Акцизний збір. Сільськогосподарські податки. Податок на додану вартість. Прибутковий податок з фізичних осіб. Рентні платежі.

Тема 3. Корпоративне право Європейського Союзу

Свобода заснування та економічної діяльності. Поняття «компанія або фірма» в значенні права ЄС. Свобода заснування і свобода надання послуг юридичними особами. Уніфікація корпоративного права ЄС. Створення і функціонування компаній. Реєстрація компанії. Товариство з одним учасником. Статутний капітал компанії. Структура органів управління компанії. Неспроможність (банкрутство) компаній. Реорганізація компаній. Річний фінансовий звіт компанії. Консолідований фінансовий звіт компаній. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Аудиторська перевірка фінансових звітів. Юридичні особи наднаціонального характеру. Європейське об'єднання з економічних інтересів. Інші форми об'єднань.

Тема 4. Митне право Європейського Союзу

Поняття митного союзу. Принципи митного союзу ЄС. Митна територія ЄС. Основи митного союзу ЄС. Мита в ЄС. Класифікація митних зборів. Податки з обороту і акцизи. Митні збори. Спільний митний тариф ЄС. Структура митного тарифу ЄС. Комбінована номенклатура. Правила класифікації товарів. Інтегрований тариф ЄС. Митна вартість товарів. Метод «ціни угоди». Резервні методи визначення митної вартості. Система митних формальностей в ЄС. Митний статус товарів. Структура митних режимів і митних процедур. Приміщення товару під митну процедуру. Митна декларація. Класифікація митних процедур. Транзит товарів в ЄС. Експорт. Митний склад. Тимчасове ввезення. Вільна зона і вільний склад. Реекспорт товарів. Знищення товару і відмова від товару.

Тема 5. Економіка країн «Європейського союзу»

Спільні риси економік держав, що входять в ЄС: високий рівень економічного розвитку (кількісні та якісні показники); високий ступінь залученості в світогосподарські зв'язки; правова основа господарської діяльності; розвиненість конкуренції і ринку; різноманітність форм власності і підприємництва; значення і роль держави в економіці; нерівномірність і циклічність розвитку. Регіональний чинник в політиці ЄС. Економіки Німеччини, Франції, Італії та Великобританії — основа економіки ЄС. Роль країн-лідерів у міжнародному географічному розподілі праці; обсяги промислового та сільськогосподарського виробництва, галузі міжнародної спеціалізації. Основні промислові та сільськогосподарські райони. Найбільші агломерації та урбанізовані зони.

3. Рекомендована література

Основна

1. Бороздин И. И. Промышленная политика Европейского союза / И. И. Бороздин. — М.: Рос. акад. наук, 1996. — 55 с.
2. Воронин В. П. Мировое хозяйство и экономика стран мира / В. П. Воронин, Г. В. Кандакова, И. М. Подмолодина. — Москва: Финансы и статистика, 2008. — 235 с.
3. Зарицкий Б. Е. Экономика Германии: путь по лестнице, ведущей вниз. — М.: Юристъ, 2003. — 304 с.
4. Захарова Н. В. Экономика стран Европейского союза: учебное пособие / Н. В. Захарова. — Москва: Гардарики, 2008. — 205 с.
5. Сравнительный менеджмент: Учебно-методическое пособие. / Сост.: Васильев С.В. — Новгород: НовГУ им. Ярослава Мудрого, 2007. — 159 с.
6. Терра Б. Дж. М. Введение в налог на добавленную стоимость в ЕС: Со свод. текстом. Директив ЕС по НДС. Париж: Moret Ernst &. Young, 1995. — 199 с.
7. Толстопятенко Г. П. Европейское налоговое право. — М.: Изд. НОРМА, 2001. — 301 с.
8. Шалденкова Т. Ю. Пространственная организация регионального интеграционного комплекса Европейского Союза. СПб.: Изд. РГГМУ, 2007. — 210 с.
9. Экономика Европейского союза: Учебник / Под ред. Г. Ю. Гагариной, В. В. Громыко, З. М. Окрут, О. В. Сагиновой. М.: Экономистъ, 2003. — 399 с.
10. Экономика Европейского союза: учебник / под ред. Щенина Р. К. — М.: КНОРУС, 2012. — 560 с.

Додаткова

1. Аннерс Э. История европейского права. — М.: Наука, 1994. — 398 с.
2. Благов Ю. Е. «Корпорация как моральный агент» // Российский журнал менеджмента. — 2006. — №4. — С. 93–98.
3. Благов Ю. Е. «Концепция корпоративной ответственности и стратегическое управление»/ Ю. Е. Благов // Российский журнал менеджмента. — 2004. — №3. — С. 17–34.
4. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування: Навч. посіб. — К.: Арттек, 2000. — 190 с.

5. Васильев С. В. Сравнительный менеджмент: учебное пособие. — Великий-Новгород: НовГУ, 2007. — 170 с.
6. Волкогонова О. Д., Зуб А. Т. Управленческая психология. — СПб: Форум, 2008. — 351 с.
7. Герасимчук А. А., Тимошенко З. І., Шейко С. В. Філософські основи менеджменту і бізнесу: Навч. посібник / Європейський ун-т. — К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2006. — 111 с.
8. Европейское право: учебник для вузов / под общ. ред.д. юр. н., проф. Л. М. Энтина. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 720 с.
9. Козлов Е. Ю. Основы таможенно-тарифного регулирования по праву Европейских Сообществ. // Проблемы современного зарубежного законодательства. Сб. научных трудов, Выпуск 1. М.: МГИМО, 1994. — 125 с.
10. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності». — К.: Видавництво «Енергія», 2008. — 96 с.
11. Мясоедов С. П. Основы кросс-культурного менеджмента: как вести бизнес с представителями других стран и культур / Учеб. пособие. — М.: Дело, 2008. — 256 с.
12. Основы права Европейского Союза. Учебное пособие / М. В. Антокольская, Е. Г. Горемыкина, О. В. Ефремкина, С. Ю. Кашкин и др.; Под ред.: Кашкин С. Ю. — М.: Белые альвы, 1997. — 368 с.
13. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: [монографія] / Ольга Михайлівна Петроє. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 152 с.
14. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура: навч. посібник / В. М. Колот, І. М. Рєпіна, О. В. Щербина. — К.: КНЕУ, 2009. — 444 с.
15. Симонова Л. М., Стровский Л. Е. Кросс-культурные взаимодействия в международном предпринимательстве. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 189 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання — залік

5. Засоби діагностики успішності навчання

- поточний контроль — виступи на семінарському занятті, контрольна робота;
- проміжний контроль — модульний контроль;
- індивідуальна робота — у формі рефератів та презентацій.